Dinsdag 4 februari 2014

P7_TA(2014)0066

Kleine landbouwbedrijven

Resolutie van het Europees Parlement van 4 februari 2014 over de toekomst van kleine landbouwbedrijven (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Het Europees Parlement,

— gezien de doelstellingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid uit artikel 39 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), in het bijzonder de doelstellingen „de productiviteit van de landbouw te doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproductie als een optimaal gebruik van de productiefactoren, met name de arbeidskrachten, te verzekeren" en „de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, met name door de verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn",

— gezien Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van voorschriften voor rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 637/2008 van de Raad en Verordening (EG) nr. 73/2009 van de Raad ([1]), in het bijzonder artikel 32 en artikel 61 die respectievelijk de herverdelingstoeslagen en de regeling voor kleine landbouwbedrijven betreffen,

— gezien Verordening nr. (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1698/2005 ([2]), in het bijzonder artikel 7 en artikel 19 die respectievelijk de thematische subprogramma's en de ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen betreffen,

— gezien de mededeling van de Commissie van 3 mei 2011, getiteld „Onze levensverzekering, ons natuurlijk kapitaal: een EU-biodiversiteitsstrategie voor 2020" (COM(2011)0244),

— gezien zijn resolutie van 7 september 2010 inzake billijke inkomens voor de boeren: een beter werkende voedselvoorzieningsketen in Europa ([3]),

— gezien de analyse uit 2013 getiteld „Semi-Subsistence Farming — Value and Directions of Development" van de Beleidsondersteunende Afdeling B (Structuur- en Cohesiebeleid) van het Europees Parlement,

— gezien artikel 48 van zijn Reglement,

— gezien het verslag van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling(A7-0029/2014),

A. overwegende dat kleine landbouwbedrijven in Europa voortdurend onder demografische, commerciële en technologische druk staan, waardoor in regio's waarin ze de meerderheid vormen, de landbouw geleidelijk verdwijnt en het platteland ontvolkt, onder meer door het massaal afstoten van kleine veehouderij en het afzien van de teelt van specifieke lokale gewassen;

B. overwegende dat deze kleine landbouwbedrijven een agrarisch model vertegenwoordigen met een sociaal karakter dat vandaag de dag nog in de meerderheid is in de EU en dat kan en moet bestaan naast andere landbouwmodellen die grootschaliger en meer marktgericht zijn;

C. overwegende dat kleine landbouwbedrijven niet alleen een productiefunctie hebben, maar ook een essentiële rol spelen bij het leveren van collectieve goederen: natuur- en landschapsbeheer (bijdrage aan de instandhouding van de karakteristieke kenmerken van het Europese platteland en de biodiversiteit van plattelandsgebieden), een maatschappelijke rol (levensonderhoud voor miljoenen mensen in Europa en voorkoming van armoede, arbeidsreserve voor de industrie en andere bedrijfstakken, zoals het toerisme) en een culturele rol (instandhouding van waardevolle tradities, volksgebruiken en ander immaterieel erfgoed en voortbrenging van regionale en traditionele producten);

([1]) PB L 347 van 20.12.2013, blz. 608.
([2]) PB L 347 van 20.12.2013, blz. 487.
([3]) PB C 308 E van 20.10.2011, blz. 22.

D. overwegende dat kleine landbouwbedrijven gunstige voorwaarden scheppen voor het uitoefenen van milieu- en diervriendelijke landbouwactiviteiten;

E. overwegende dat de ontvolking en de trek naar de stad een sterke belemmering vormen voor het ondernemingsklimaat in plattelandsgebieden, daardoor ook de leefkwaliteit en arbeidsvoorwaarden van landbouwers sterk in het gedrang brengen en vaak doorslaggevend zijn bij het voortzetten dan wel stopzetten van een klein landbouwbedrijf; wijst erop dat het scheppen van bestaansvooruitzichten voor met name jonge mensen in plattelandsgebieden cruciaal is voor de toekomst van kleine landbouwbedrijven;

F. overwegende dat de aanwezigheid en het voortbestaan van kleine landbouwbedrijven in bepaalde gebieden een bron van inkomsten garanderen en de ontvolking een halt toeroepen;

G. gelet op de prijsschommelingen op de markt, die vaak worden versterkt door tussenhandelaars die de prijzen dicteren door misbruik te maken van de kwetsbaarheid van de producenten;

H. overwegende dat kleine landbouwbedrijven doorgaans flexibeler zijn en zich makkelijker aanpassen aan crisisverschijnselen op de markt;

I. overwegende dat veel kleine landbouwbedrijven zich specialiseren en samen producentenorganisaties opzetten en dus met recht kunnen stellen dat ze net als grotere bedrijven voor de levensmiddelenmarkt te produceren;

J. overwegende dat de problemen van kleine landbouwbedrijven een bredere benadering vereisen; overwegende dat steun voor mogelijke alternatieve bronnen van inkomsten en de mogelijkheid van diversificatie, evenals het scheppen van niet-agrarische arbeidsplaatsen en de levering van openbare diensten in plattelandsgebieden daarbij van fundamenteel belang zijn voor de toekomst van kleine landbouwbedrijven en rurale gemeenschappen;

K. overwegende dat kleine landbouwbedrijven in het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) onvoldoende aandacht krijgen, onder andere doordat de structuur van de GLB-steun in belangrijke mate op areaal en historische productie gebaseerd is en daardoor onvoldoende in kan spelen op de situatie en functie van kleine landbouwbedrijven, doordat sommige lidstaten minimale subsidiedrempels in het kader van de tweede pijler vaststellen en doordat de lidstaten geen uitvoeringsbepalingen invoeren die tegemoet komen aan de behoeften van dit soort bedrijven;

L. overwegende dat kleine landbouwbedrijven problemen ondervinden bij het verkrijgen van financiële steun, bijvoorbeeld uit EU-programma's, doordat ze niet aan de kapitaal- en/of capaciteitsvereisten kunnen voldoen, of doordat ze niet of nauwelijks kredietwaardig zijn;

M. overwegende dat de kleine landbouwbedrijven in de ultraperifere regio's eveneens bijzondere aandacht dienen te krijgen, aangezien hun activiteiten langs twee kanten onder druk staan;

N. overwegende dat aanvullende en nevenactiviteiten voor veel kleine landbouwbedrijven van groot belang zijn;

O. overwegende dat sommige soorten kleine landbouwbedrijven, zoals zelfvoorzieningsbedrijven, als buffer fungeren tegen absolute ontbering, aangezien ze tenminste een geringe hoeveelheid voedsel en inkomsten opleveren;

P. overwegende dat het in bepaalde gevallen schort aan administratieve ondersteuning en goede voorlichting voor kleine landbouwbedrijven; overwegende dat de lidstaten vaak onnodige bureaucratische barrières opwerpen, en dat sommige kleine boeren niet over de nodige middelen en ervaring beschikken om formaliteiten effectief af te handelen;

Q. overwegende dat landbouwbedrijven door geografische versnippering een veel slechtere onderhandelingspositie in de voedselketen hebben dan de overige marktdeelnemers, hetgeen vooral de kleine landbouwbedrijven treft;

R. overwegende dat kleine landbouwbedrijven een bijzondere rol spelen bij de vitaliteit van bepaalde regio's, zoals berggebieden, achterstandsregio's en de meest afgelegen gebieden, alsook de regio's waar de landbouw als gevolg van geografische en morfologische beperkingen een van de weinige, zo niet de enige duurzame economische activiteit is;

S. overwegende dat het inkomensniveau en de levensstandaard van gezinnen die in hun levensonderhoud voorzien op kleine landbouwbedrijven, vele malen lager ligt dan die van grote landbouwers of werknemers in andere bedrijfstakken;

Dinsdag 4 februari 2014

T. overwegende dat tal van kleinere landbouwbedrijven niet van de landbouw alleen kunnen leven en dat ze alternatieve inkomstenbronnen nodig hebben voor hun bestaanszekerheid; overwegende dat deze kleine landbouwbedrijven zich daarnaast sterker moeten richten op de rentabiliteit en productiviteit van hun bedrijf;

U. overwegende dat in veel regio's kleine landbouwbedrijven in het levensonderhoud voorzien van gezinnen die geen mogelijkheid hebben om andere inkomstenbronnen te vinden;

V. overwegende dat er onvoldoende betrouwbare gegevens over de situatie van de kleine landbouwbedrijven en de invloed van de GLB-instrumenten op deze sector beschikbaar zijn en dat kleine bedrijven in de afzonderlijke lidstaten zeer uiteenlopend worden gedefinieerd;

W. overwegende dat bepaalde kleine landbouwproducenten, zoals imkers, ofwel geen land bezitten, ofwel dit land niet bebouwen, waardoor ze niet onder de regeling voor kleine landbouwers vallen;

X. overwegende dat de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties 2014 heeft uitgeroepen tot het internationaal jaar van de gezinslandbouw;

1. verzoekt de lidstaten en de Commissie om in het kader van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid passende maatregelen te nemen en uitgangspunten te formuleren voor de periode na 2020 om sterker rekening te houden met de specifieke behoeften van kleine gezinsbedrijven, die een belangrijk element van het Europese landbouwmodel zijn en de spil vormen van multifunctionele plattelandsontwikkeling en de duurzame ontwikkeling van de regio's in het algemeen;

2. dringt aan op voortzetting van het steunbeleid voor ruilverkaveling en toekenning van betalingen aan landbouwers die deelnemen aan de regeling voor kleine landbouwers en hun grond definitief aan een andere landbouwer hebben overgedragen, als effectieve methode om de agrarische productiestructuur te verbeteren;

3. is van mening dat het simpelweg beperken van het aantal kleine landbouwbedrijven niet het hoofddoel van de herstructureringsmaatregelen mag zijn, omdat dit niet tot verbetering van het concurrentievermogen van de grotere bedrijven leidt; verzoekt de lidstaten in dit verband passende oplossingen en ontwikkelingsmodellen voor kleine landbouwbedrijven te ontwikkelen, rekening houdend met de specifieke eigenschappen van de landbouw in de betreffende lidstaat en de regionale verschillen, teneinde hun concurrentievermogen, rentabiliteit en winstgevendheid te vergroten, ondernemerschap te ontwikkelen, arbeidsplaatsen te scheppen en de ontvolking van het platteland tegen te gaan;

4. is van mening dat de trek naar de stad en de ontvolking van het platteland dringend moeten worden tegengegaan om kleine landbouwbedrijven een passende omgeving te kunnen bieden zodat ze op hun vestigingsplaats ook vooruitzichten voor de lange termijn hebben; spoort de lidstaten dan ook aan om, mede met behulp van de ter beschikking staande Europese middelen uit desbetreffende fondsen, gerichte steun te verlenen voor infrastructuur, het opleidingsaanbod, de zorgsector, kinderopvang, snelle internettoegang en de opbouw en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) in plattelandsgebieden, zodat in de stad en op het platteland gelijke levensomstandigheden heersen; pleit ervoor om de nadruk te leggen op het scheppen van solide toekomstmogelijkheden voor goed opgeleide jongeren en voor vrouwen;

5. bepleit dat de directe verkoop van onder andere traditionele producten op de lokale en regionale markten wordt gestimuleerd en dat er duurzame vormen van productverwerking op kleine landbouwbedrijven worden ontwikkeld, met toepassing van aansprakelijkheidsbeginselen en een noodzakelijk en proportioneel controlesysteem; verzoekt de Commissie en de lidstaten om de huidige wetgeving inzake voedselveiligheid te beoordelen met het oog op lastenverlichting en het wegnemen van de belemmeringen die daardoor kunnen ontstaan voor de ontwikkeling van de productverwerking en de voedselverkoop door kleine landbouwbedrijven; verzoekt de Commissie en de lidstaten om een platform te creëren voor de uitwisseling van goede praktijken betreffende regulering en controle van de productverwerking door kleine landbouwbedrijven; spoort daarnaast de regionale overheden aan om de infrastructuur voor directe verkoop, zoals markten op het platteland en in de stad, actiever te ontwikkelen, zodat consumenten gemakkelijker goedkope, gezonde en hoogwaardige landbouwproducten kunnen kopen;

6. is van mening dat naast het GLB ook ander EU-beleid, waaronder het cohesiebeleid, moet worden ingezet bij de oplossing van de problemen van kleine landbouwbedrijven om de technische infrastructuur en de toegang tot openbare diensten in plattelandsgebieden te verbeteren, en dat de middelen uit het Europees Sociaal Fonds dienen te worden gebruikt om sociale maatregelen voor maatschappelijke integratie, onderwijs, scholing en kennisoverdracht te financieren; stelt dat deze landbouwbedrijven geen aanzienlijk effect op de markt hebben en dat daarom extra steun uit nationale middelen toelaatbaar is volgens de regels die met de Commissie zijn overeengekomen en zonder dat de mededinging belemmerd wordt;

7. vestigt er de aandacht op dat de prijzen van landbouwgrond stijgen als gevolg van de ophanden zijnde liberalisering van de vastgoedmarkt in de nieuwe lidstaten; wijst erop dat kleinschalige boeren het sterkst door de stijgende grondprijzen worden getroffen;

8. verzoekt de lidstaten in hun onderwijssysteem te zorgen voor een adequate infrastructuur voor beroepsopleiding in de landbouw;

9. vestigt er de aandacht op dat de prijzen van landbouwgrond stijgen als gevolg van stadsuitbreiding;

10. is ingenomen met de instelling van een steunregeling voor kleine landbouwers in het kader van de eerste pijler van het GLB, maar is van mening dat alleen de wijze van overdracht is vereenvoudigd en dat de lage tarieven voor rechtstreekse steun geen ontwikkelingskansen bieden, waardoor deze maatregelen nog steeds onvoldoende zijn om de situatie van kleine landbouwbedrijven in de EU te verbeteren; is van mening dat er een voorziening moet worden getroffen waardoor kleine landbouwbedrijven meerjarige aanvragen voor rechtstreekse betalingen kunnen indienen, die alleen worden aangepast wanneer zich op het bedrijf veranderingen voordoen;

11. vestigt andermaal de aandacht op de grote verschillen tussen de in de diverse lidstaten toegekende landbouwsubsidies, die ten nadele van de nieuwe lidstaten zijn;

12. benadrukt dat de regeling voor kleine landbouwers in het kader van de eerste pijler van het GLB een vrijwillig karakter draagt en dat het dus noodzakelijk is dat alle steunmogelijkheden voor kleine producenten in het kader van de tweede pijler in ogenschouw worden genomen en worden benut;

13. is van mening dat het daarnaast nog steeds nodig is om een doeltreffende manier van ondersteuning te vinden voor kleine landbouwers die niet gebonden zijn aan het bezit en/of het bewerken van grond;

14. spoort de lidstaten aan passende financieringsinstrumenten te ontwikkelen, bijvoorbeeld in de vorm van microkredieten, rentesubsidies, financiële leasing, vergoeding van eerste aflossingen of kredietgaranties; stelt dat de lagere overheden bij dit proces moeten worden betrokken;

15. onderstreept dat ook de kleine landbouwbedrijven zich moeten houden aan de eisen van goede landbouwpraktijken en de Europese en nationale voorschriften inzake de landbouwproductie en de bescherming van de consumenten en het milieu en dat een minimale kwalificatie voor de bedrijfseigenaar daarom absoluut noodzakelijk is; verzoekt de Commissie en de lidstaten in dit verband na te gaan hoe deze minimumkwalificatie in een op kleine bedrijven toegesneden vorm over de gehele linie kan worden gerealiseerd;

16. dringt aan op een beter op de behoeften afgestemde gratis voorlichting aan kleine landbouwbedrijven, vereenvoudiging van de procedures met betrekking tot informatie, scholing, risicobeoordeling en gezondheidstoezicht, het lanceren van voorlichtingscampagnes, bevordering van beste praktijken op het gebied van een korte voedselvoorzieningsketen, technische ondersteuning bij de indiening van aanvragen voor EU-subsidie en voorlichting om kleine landbouwers te helpen hun productieprofiel aan het productie- en milieupotentieel aan te passen;

17. benadrukt dat het noodzakelijk is dat kleine landbouwbedrijven zich verenigen in organisaties, producentengroeperingen of coöperaties en gezamenlijke marketingplannen opstellen; is van mening dat er voor alle vormen van samenwerking tussen kleine landbouwbedrijven (coöperaties, producentenorganisaties of gemeenschappelijke gebruik van bedrijfsmiddelen zoals machines) speciale steun moet worden verstrekt in het kader van Europese en nationale regelingen;

18. is van mening dat kleine landbouwbedrijven in berggebieden, achterstandsgebieden en verafgelegen streken in aanmerking moeten komen voor productiegerelateerde steun, bijvoorbeeld voor de veeteelt, wanneer er ook bepaalde natuurbeheersfuncties worden vervuld;

19. is van mening dat het bij agrarische activiteiten meer dan ooit gaat om strategische activiteiten waar alle lidstaten oog voor moeten hebben om voor kleine boeren wegen te vinden om hun bedrijf te kunnen voortzetten, en wel zo dat er een evenwicht bestaat tussen de verkoopprijzen van landbouwproducten en de productiekosten;

20. spoort de lidstaten aan om subprogramma's en maatregelen voor kleine landbouwbedrijven in hun programma's in de eerste en tweede pijler op te nemen; wijst erop dat in het bijzonder kleine bedrijven aanvullende en nevenactiviteiten, bijvoorbeeld in het toerisme, moeten ontplooien om toereikende inkomsten te verkrijgen; beklemtoont daarom dat een goed uitgeruste tweede pijler van het GLB en op kleine bedrijven afgestemde programma's voor plattelandsontwikkeling bijzonder belangrijk zijn;

21. pleit ervoor om het bereik van het informatienet inzake landbouwbedrijfsboekhoudingen (ILB) uit te breiden om de situatie van kleine landbouwbedrijven en de invloed van het GLB te kunnen onderzoeken, en de ontwikkeling ervan te plannen;

22. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.